

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 25Co/89/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8816205615
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 06. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marek Koščo
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8816205615.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mareka Košču a členov senátu JUDr. Mareka Kohúta a JUDr. Viery Zolňákovej v právnej veci žalobkyne: B. O., Q. K., H.. XX.XX.XXXX, C. Č.G. XXX, XXX XX N. H. R., právne zastúpená JUDr. Tomáš Jakub, advokát, M. R. Štefánika 2738/165, 093 01 Vranov nad Topľou, IČO: 42341051, proti žalovanej: M. C., Q. O., H.. XX.X.XXXX, C. Č.G. XXX, XXX XX N. H. R., právne zastúpená JUDr. Dušan Kmec, advokát, M. R. Štefánika 2465, 093 01 Vranov nad Topľou, IČO: 37788027, o vrátenie daru, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou č. k. 7C/153/2016-70 zo dňa 8.3.2018, takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok súdu prvej inštancie.

Sporovým stranám nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „súd prvej inštancie“) v konaní o vrátenie daru rozhodol tak, že:

„Súd žalobu zamietá.

Žalovanej sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva.“

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že predmetom konania je vrátenie nehnuteľností, ktoré mali byť darované žalobkyňou a aj jej nebohým manželom, ktorý zomrel dňa XX.X.XXXX, a to žalovanej darovacou zmluvou zo dňa 10.1.2015. V podanej žalobe ako dôvod vrátenia týchto nehnuteľností žalobkyňa uviedla, že je to agresívne a vulgárne správanie sa žalovanej voči žalobkyňi, a taktiež aj nevhodné správanie sa k jej rodinným príslušníkom, a to k dcére A. E., pri konflikte, ku ktorému malo dôjsť v júni 2015. Pri tomto konflikte jej dcéra A. E. vyhlásila, že kvôli správaniu žalovanej sa bojí žalobkyňu navštevovať. Uvedené správanie žalovanej pôsobí veľmi zle na jej zdravotný stav a ďalej ako dôvod uvádzala skutočnosť, že žalovaná neprejavuje o jej osobu žiaden záujem a neposkytuje jej potrebnú starostlivosť, ktorú si jej zdravotný stav vyžaduje. V súčasnosti je odkázaná sama na seba. Potrebnú pomoc jej poskytuje jej syn A. O., ktorý s ňou žije spolu v domácnosti, ktorý taktiež je terčom nadávok a vyhrážok zo strany žalovanej. Počas incidentu v júni 2015 zaútočila na jej dcéru A. E. a použila voči nej vulgárne nadávky. Tieto dôvody pre vrátenie daru boli uvedené aj vo výzve na vrátenie daru zo dňa 16.12.2015 okrem výčitiek, že sa jej neposkytuje potrebná starostlivosť vzhľadom na jej zdravotný stav. Vo výpovedi na pojednávaní žalobkyňa doplnila dôvody, a to o údajnú dohodu o tom, že žalovaná vrátiť darcom nehnuteľností, ak tieto nebudú už ohrozené exekúciou, obavou z ľudí, ktoré si vodí žalovaná do domu a názorom na jej priateľa a skutočnosť, že chceli, aby nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom darovania, mohla rozdeliť medzi všetky svoje deti. Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že ako vyplýva z

darovacej zmluvy, darcami boli žalobkyňa, ako aj otec žalovanej. Z úmrtného listu darcu A. O. vyplýva, že tento zomrel a právo na vrátenie daru je osobným právom, ktoré smrťou zaniká, a teda neprechádza na dedičov, žalobkyňa je aktívne legitimovaná iba na podanie žaloby o vrátenie daru, ktorý ona darovala (ku ktorému mala vlastnícke právo v čase darovania). Darca A. O. počas svojho života výzvu na vrátenie daru voči žalovanej neurobil. Ďalej súd prvej inštancie z vykonaného dokazovania, a to ohľadne incidentu v roku 2015 zistil, že každá z vypočutých osôb, a to už či účastníci alebo svedkovia vnímala tento konflikt odlišne, pričom z vykonaného dokazovania možno uzavrieť, že priamo pri tomto konflikte osobne boli prítomné iba žalovaná, žalobkyňa a A. E.. Ostatné osoby sa o tomto konflikte dozvedeli len z počutia. Žalobkyňa uviedla, že dôvodom tohto konfliktu mala byť skutočnosť, že žalovaná sestre A. dlžila istú sumu viac ako 3 roky, a keďže pôžičku nevrátila, začala sa medzi nimi hádka, začali sa ťahať za vlasy, a následne žalovaná fyzicky zaútočila na dcéru A.. Žalovaná k tomuto incidentu uviedla, že k incidentu došlo z dôvodu, že jej sestra A. si chcela zakúpiť auto, pričom poprosila matku, aby predala pozemky, pričom sa jej nepáčil spoluvlastnícky podiel na týchto pozemkoch a keď ju matka poprosila, aby ešte raz sa pozrela na spoluvlastnícke podiely, začala jej sestra A. nadávať a matke dala dve facky. Pokiaľ ide o tretiu osobu pri tomto konflikte prítomnú A. E., táto tento konflikt opísala tak, že pravdepodobne k hádke došlo s diskusiou o prepise pozemkov, ktoré chcela žalobkyňa na ňu previesť, pričom do diskusie došla žalovaná, ktorá uviedla, že ona chce časť týchto pozemkov. Vylúčila však, že by došlo k fyzickému alebo psychickému útoku z jej strany. Každá zo zúčastnených osôb tento konflikt popísala ináč, dokonca dcéra žalobkyne A. tvrdenie žalobkyne, že žalovaná počas tohto konfliktu mala ju napadnúť, výslovne poprela. Preto tento konflikt nebol pre vyhovenie žaloby preukázaný.

3. Ďalej súd prvej inštancie okrem iného uviedol, že na základe vykonaného dokazovania mal zato, že vzťahy medzi stranami sporu sú síce narušené, súd však dôvod tohto narušenia videl v rozdielnych predstavách o živote na oboch stranách, kedy žalovaná si vedie svoj život s priateľom v spoločnej domácnosti a žalobkyňa s tým nesúhlasí, nakoľko má vyhradený názor na priateľa žalovanej a chcela by darovanú nehnuteľnosť rozdeliť aj ostatným deťom. Príčinu vzniku týchto konfliktov však možno prisúdiť obojstranným stranám. Žalobkyňa musí rešpektovať právo žalovanej na vlastný život, zároveň však aj žalovaná napriek nesúhlasu žalobkyne s jej spôsobom života, by mala matke - teda žalobkyňi, zablahoželať k sviatku, pozvať matku na trávenie sviatkov, vypomôcť s varením, základnými potrebami a podobne. Žalobkyňa aj napriek svojmu veku a zdravotnému stavu však nie je výlučne odkázaná na pomoc inej osoby, zatiaľ je sebestačná, a aj keď toto správanie nie je vhodné, nie je takej intenzity, že by malo dôjsť k vráteniu nehnuteľnosti, a to že by boli porušené dobré mravy. Obe strany musia rešpektovať svoje predstavy o živote, a zároveň byť si nápomocné. Pokiaľ by žalobkyňa bola v stave odkázanosti na pomoc inej osoby, toto správanie sa žalovanej k matke žalobkyňi by bolo hodnotené inak. Ak sa žalobkyňa raz rozhodla nehnuteľnosť darovať, neskôr ak sa rozhodne, že chce nehnuteľnosť darovať aj iným deťom, toto nie je dôvodom na vrátenie daru. Bez povšimnutia ostáva aj skutočnosť, že žalovaná obdržala dar podľa darovanej zmluvy dňa 10.1.2005 a výzva na vrátenie daru jej bola adresovaná dňa 16.12.2015. Súd prvej inštancie rozhodol tak, že neboli splnené podmienky na vyhovenie žalobe, pretože na strane žalovanej nie sú splnené podmienky na vrátenie daru. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 257 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, aj keď podľa pomeru úspechu by žalovanej patrila náhrada trov konania, avšak žalovaná s ohľadom na blízky rodinný vzťah medzi účastníkmi, a to dcéra a matka a aj narušené vzťahy, si trovy konania nežiadala priznať.

4. Proti rozsudku prvej inštancie podala včas odvolanie žalobkyňa. Uviedla, že podľa jej názoru sú závery súdu prvej inštancie s prihliadnutím na vykonané dokazovanie nesprávne. Poukázala na sústavnú hrubosť správania sa žalovanej voči žalobkyňi, ktoré detailne popísala vo svojej výpovedi P. A. E., ktorá popísala aj spolužitie žalobkyne so žalovanou ako vysoko konfliktné, a ktorá súčasne mala uviesť, že matka (žalobkyňa) je žalovanou týraná a nadáva jej, a to aj vulgárne. Taktiež uviedla, že bola svedkom hrubého správania sa a nadávok zo strany žalovanej. Má za to, že nie je dôvod neveriť žalobkyňi a svedkyňi P. A. E. aj v tom, že ju žalovaná ako vlastníčka rodinného domu z tohto vyhnala a zakázala jej ďalší vstup, a teda aj návštevy svojej matky. Taktiež poukázala na výpovede svedka Q., ktorý mohol vypovedať len o spolužití žalobkyne so žalovanou za obdobie, ktoré predchádzalo roku 2015, teda v čase, keď toto ešte nebolo konfliktné. Taktiež poukázala na výpovede svedka A. O., ktorý viackrát vo svojej výpovedi poukazoval na skutočnosti, ktorých svedkom byť nemohol. Rovnako za rozpornú a nedôveryhodnú považuje výpovede syna žalovanej M. C.. Má za to, že v konaní bola preukázaná udalosť, a to konflikt medzi žalovanou a P. A. E. v roku 2015, ktorú možno hodnotiť ako hrubé porušenie dobrých mravov zo strany žalovanej k blízkej osobe, a k žalobkyňi ako darcu. Má za to, že súd mal

správanie žalovanej pri klasifikácii porušenia dobrých mravov posudzovať s ohľadom na špecifické osobné pomery žalobkyne, ako keby každá osoba v postavení hodnotila toto vystupovanie svojej dcéry za veľkú nevďačnosť. Nemôže byť v súlade s dobrými mravmi stav, keď sa žalobkyňa vo veku 70 rokov sama, dlhodobo bez pomoci najbližších - dcéry, s ktorou obýva rodinný dom, o seba stará, navštevuje lekárov, trávi sama čas vo svojej izbe, obdobia sviatkov a životných jubileí a je bez kontaktu s ďalšími členmi najbližšej rodiny. Žiadala, aby odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie tak, že žalobe vyhovie alebo rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší a vec vráti súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. K odvolaniu žalobkyne sa vyjadrila žalovaná. Uviedla, že považuje odvolanie žalobkyne za nedôvodné, pretože súd prvej inštancie vykonané dôkazy náležite vyhodnotil, zdôvodnil a vec správne právne posúdil a správne rozhodol, keď žalobu žalobkyne zamietol. Žalovaná poukázala, že žalobkyňa vo svojom odvolaní hodnotí dôkazy a snaží sa navodiť dojem, že žalovaná sa k nej a svojej sestre P. A. E. správa tak, že porušuje dobré mravy. Má za to, že incident, ktorého označení svedkovia neboli priamymi účastníkmi v roku 2015 vznikol medzi žalobkyňou a jej dcérou P. A. E. a s odstupom času už žalobkyňa spolu so svedkyňou tento incident využívajú vo svoj prospech a opisujú ho ako incident so žalovanou. Uviedla, že spolužitie žalobkyne a žalovanej bolo bezproblémové do doby, keď žalobkyňa zistila, že žalovaná má priateľa. Do tej doby žalovaná spolu so žalobkyňou spoločne pracovali v záhrade, spoločne varili a žalovaná žalobkyňu prala. Pravdepodobne z obavy, že priateľ žalovanej sa nasťahuje do domu, žalobkyňa sa začala správať účelovo a snažila sa vyvolávať nezhody, osamostatnila sa vo varení, praní a bývaní. Taktiež uviedla, že samotnou žalobou i odvolaním proti rozsudku súdu prvej inštancie je podľa žalovanej snaha žalobkyne o nové usporiadanie vlastníckych vzťahov k darovaným nehnuteľnostiam, čoho dôkazom je príčina incidentu medzi žalobkyňou a jej dcérou P. A. E. v roku 2015, ktorá vtedy od žalobkyne žiadala, aby na ňu previedla vlastnícke právo k pozemkom. Vychádzajúc z toho, že P. A. E. z miesta svojho trvalého bydliska v D. do N. H. R. prichádza raz, či dvakrát ročne, a jej vyjadrenia o tom, že žalovaná nadáva žalobkyňu, ba dokonca, že žalovaná týra žalobkyňu nemajú žiadny vecný základ a je potrebné ich označiť za nepravdivé a účelové. Poukázala, že od roku 2015 táto svedkyňa vo Vranove nad Topľou ani nebola, pritom nikto jej nebránil, aby navštívila svoju matku. Žiadala preto, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil.

6. K uvedenému vyjadreniu sa vyjadrila žalobkyňa, ktorá potvrdila okrem iného, že predmetným sporom ide o iné usporiadanie vlastníckych vzťahov k darovaným nehnuteľnostiam, a to je predsa účelom žaloby o vrátenie daru a ide aj o navrátenie vlastníckych vzťahov do času pred uzavretím darovacej zmluvy. V ostatnom zotrvala na svojich doterajších tvrdeniach.

7. Aj k uvedenému vyjadreniu sa vyjadrila žalovaná, ktorá trvá na tom, že žalobkyňa sa úmyselne snaží vyvolávať konflikty so žalovanou s cieľom navodiť dojem o negatívnom správaní sa žalovanej. Žiadala, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

8. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací v rámci kompetencií vyplývajúcich z ustanovení § 34 CSP (Civilný sporový poriadok, zákon č. 160/2015 Z. z., ďalej iba „CSP“, platný od 1.7.2016) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa zásad uvedených v ustanovení § 379 a nasl. CSP bez nariadenia pojednávania podľa § 385 CSP (a contrario) a zistil, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vo výroku vecne správne. Preto odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP.

9. Podľa § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Odvolací súd konštatuje, že sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a pre zdôraznenie správnosti dodáva nasledovné:

10. Odvolací súd poznamenáva, že dokazovanie je jedným zo základných inštitútov civilného procesu. Aby súd vedel spor riadne prejednať a rozhodnúť, musí mať zabezpečený dostatok skutkových poznatkov významných pre rozhodnutie vo veci samej.

11. Pri koncipovaní Civilného sporového poriadku sa zákonodarca odchyľil od pôvodných ustanovení O.s.p. (Občiansky súdny poriadok, zákon platný do 30.6.2016) a do ustanovenia § 185 CSP zaviedol princíp formálnej pravdy, čo predstavuje jednu z najzásadnejších zmien civilného procesu.

12. Formálnou pravdou sa rozumie, že súd pri rozhodovaní vychádza výlučne z dôkazov, ktoré mu navrhli strany sporu. Súd sa tak nemusí dostať k úplnému zisteniu pravdy vzhľadom na to, že si o spore môže urobiť svoj obraz iba v rozsahu, ako mu ho vykreslia strany sporu svojimi tvrdeniami a súvisiacimi dôkazmi. Dôraz sa preto vedie na procesnú diligenciu strán sporu, čoho dôsledkom je obmedzenie dôkaznej iniciatívy súdu a jej presun takmer bezvýhradne na stranu sporu.

13. V danom prípade platí preto princíp formálnej pravdy. Z uvedeného sa tak prioritizuje procesná aktivita sporových strán, ktoré sú zásadne povinné tvrdiť rozhodujúce skutočnosti a označiť dôkazné prostriedky na preukázanie svojich tvrdení. Každá procesná strana má právo sa oboznámiť a reagovať na tvrdenia a dôkazné návrhy protistrany. Ide o kontradiktórny proces, kde proti sebe stoja dve strany sporu s protichodným záujmom na jeho výsledku. V čase odvolacieho konania preto súd vychádzal z uvedených ustanovení CSP.

14. V súvislosti s uvedeným poukazuje, že žalobkyňa nepreukázala svoje tvrdenia, na ktoré poukazovala v žalobe.

15. Ďalej odvolací súd vychádzajúc zo súdnej praxe, poukazuje, že ak je úvaha o naplnení dôvodov pre vrátenie daru podľa § 630 Občianskeho zákonníka založená na dokázanom sústavnom porušovaní dobrých mravov, keď jednotlivé konania samostatne nedosahujú intenzitu správania hrubo porušujúceho dobré mravy, je pre záver o dôvodoch pre vrátenie daru určujúci okamih posledného konania obdarovaného, akým možno až jeho správanie vyhlásiť za hrubo porušujúce dobré mravy. Odvolací súd však má za to, že nie každé správanie, ktoré nie je v súlade so spoločensky uznávanými pravidlami slušného správania vo vzájomných vzťahoch medzi ľuďmi, napĺňa znaky § 630 Občianskeho zákonníka. Predpokladom aplikácie tohto ustanovenia je iba také kvalifikované porušenie morálnych pravidiel konkrétnym správaním obdarovaného, ktorého stupeň závažnosti možno hodnotiť podľa objektívnych kritérií a nielen podľa subjektívneho názoru (pocitu) darcu. Obvykle by malo ísť o porušenie značnej intenzity alebo o sústavné porušovanie, a to už či fyzickým, násilným, hrubými urážkami, neposkytnutím potrebnej pomoci a podobne. Právo darcu domáhať sa vrátenia daru tak nevzniká pri obyčajnej nevďačnosti obdarovaného voči darcovi, ani pri menej významnom porušení dobrých mravov zo strany obdarovaného.

16. Odvolací súd taktiež poukazuje, že pri aplikácii § 430 Občianskeho zákonníka, súdy prihládajú aj na to, či správanie obdarovaného nebolo vyprovokované samotným darcom. Pri posudzovaní, či určité konkrétne správanie sa obdarovaného možno považovať za hrubé porušenie dobrých mravov, treba podľa tohto názoru vychádzať z princípu vzájomnosti. Treba preto brať do úvahy a hodnotiť aj správanie sa darcu, zistiť, či tento sám sa nespráva voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie sa nie je príčinou nevhodného správania sa obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny. V takomto prípade by sa totiž darca úspešne domáhať vrátenia daru nemohol, lebo reakcia obdarovaného, i keby bola niekedy nevhodná, nebolo by to možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Išlo by v takomto prípade o spoločensky nežiadúcu vzájomnú komunikáciu medzi darcom a obdarovaným, ktorú by sotva bolo možné charakterizovať ako hrubé porušenie dobrých mravov zo strany obdarovaného. Táto kvalifikácia by mohla pripadať do úvahy iba v prípade, ak by domáhanie sa vrátenia daru súd kvalifikoval ako výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, čo zrejme o takýto prípad nejde.

17. Odvolací súd tak po preskúmaní napadnutého rozhodnutia i konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že súd prvej inštancie v preskúmvanej veci dostatočne zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností a na podklade vykonaného dokazovania dospel ku správnym skutkovým zisteniam a návrh žalobkyne aj správne právne posúdil.

18. Nakoľko i odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku napadnutého odvolaním žalobkyne zodpovedá kritériám uvedeným v ustanovení § 220 CSP, odvolací súd konštatuje v zmysle ustanovení § 387 ods. 1, 2 CSP správnosť týchto dôvodov a v podstatných bodoch na ne odkazuje.

19. Súčasne odvolací súd preskúmal i námietky vyjadrené v odvolaní žalobkyne a po ich preskúmaní dospel k záveru, že tieto nie sú dôvodné, pretože v konečnom dôsledku nemôžu privodiť zmenu zisteného skutkového i právneho stavu.

20. Odvolací súd pre úplnosť poukazuje, že žalobkyňa a ani žalovaná nenapadli odvolaním rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania konania.

21. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní bola úspešná žalovaná, ktorá však si neuplatnila nárok na náhradu trov odvolacieho konania, a preto odvolací súd vyslovil, že sporovým stranám nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

22. Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh - § 428 CSP).